

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput X. Idem (a) Tarracon. Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

anno 1179. cap. 3. Unde Alexander III. decrevit, huiusmodi privilegium revocandum esse, cum cepisset admodum esse damnosum: quod etiam docetur in cap. quid per novale, de verb. sign. l. 4. in fine, l. 5. tit. 20. part. 1. & in quocunque privilegio regulariter observatur. l. ex facto 4. ff. de vulgari, ibi: Iniquum fieri incipit privilegium Principis. Et cap. quanto, de censibus. l. 1. §. Trebatius, ff. de aqua quorid. unde aiebat Tacitus lib. 3. histor. quod apud Sapientes casta habebantur, quæ nec dari, nec accipi salva Republica poterant. Exemplum extat in actis Alphonsi, & Sancii apud Marianam lib. 12. histor. Hispan. cap. ult. & illustrat Grotius lib. 2. de iure belli, cap. 14. num. 12. Nec obstat regula Decret. de regul. juris in 6. ubi docetur, privilegium Principis perpetuum esse debere; nam id procedit, nisi adfit causa publicæ utilitatis, quæ suadet, ut revocationem privilegii, iuxta casum huius textus, & aliorum, quos adducunt Glossa, & Pechius in dicta regula Decret. vel cum privilegium concessum est ex causa onerosa; tunc enim revocari non potest, quia transit in vim contractus, ex quo Princeps etiam subditis efficaciter obligatur, cap. 1. ubi vulgo notatur, de probat. Illud tamen dubitari solet, an eo casu, quando apparet, ex tali exemptione Ecclesiam enormiter læsam esse, ut privilegium ipso jure amittatur, sit necessaria superioris revocatio? Quam questionem disputant Felinus in cap. cum accessissent, de consuet. P. normitanus in presenti, num. 4. Et est communis antiquorum resolutio, delictum esse assignandum: aut videlicet privilegium est insertum in corpore juris, aut non est insertum. in primo casu asserunt, quod superveniente enormi læsione Ecclesiæ, non revocatur ipso jure privilegium; secus tamen in secundo casu. Sed hæc distinctio sustineri non potest, ex l. ex

facto, ff. de vulgari, ubi privilegium patri concessum, quod possit pro filio furioso restari, cessante furore, ipso jure revocatur, absque aliqua declaratione. Quare omissis variis sententiis, dicendum est, quod si ipsi privilegiato confiteri Ecclesiam enormiter læsam esse ex privilegio, eo ipso absque alia superioris declaratione amittere privilegium in foro interiori, adeo ut decimas, quas non solverit, teneatur in foro interiori restituere ex celebri doctrina Glossæ in cap. rescripta 25. q. 2. Et ratio est, nam eo casu constat privilegiato de mente concedentis, & semper privilegium habet intrinsecè eam conditionem, videlicet si Ecclesia non lædatur enormiter. Si ergo in principio concessionis talis læsio impeditur privilegii concessionem, multo magis suspenderit, aciet illud cessare; & eo casu non poterit privilegiatus tali privilegio uti in foro conscientiarum: at in foro contentioso non poterit Ecclesiam parochialis propriâ auctoritate cogere Religiosos ad decimarum solutionem, sed necessaria est iudicis sententia: at vero si enormitas læsionis liquido non appareat, ita ut arbitrium superioris necessarium sit, tunc adeundus est Summus Pontifex, qui iuxta rei qualitatem decernat, an privilegium eo casu locum habeat, nec ne; nam solus ipse, qui privilegium concessit, potest de ejus viribus cognoscere, ut probavi in cap. cum venissent, de iudic. Id verò summè notandum est, quod et si eo casu declaretur à summo Pontifice læsionem enormem esse, adhuc poterit ex ipsius voluntate sustineri privilegium quoad aliam partem: quod ab aliis Ecclesiæ Prelatis ex delegatione cognoscentibus fieri non potest; quia eo ipso, quod constitit parochiam esse enormiter læsam, tenentur declarare privilegium in totum cessasse, ut in presenti textu supponitur.

CAPUT X.

Idem (a) Tarracon. Episcopo.

EX parte tuæ fraternitatis noveris pervenisse ad nostram audientiam, quod albi monachi, & (b) nigri, & quidam alii religiosi viri Ecclesias tuæ jurisdictionis redditibus decimarum spoliare præsumunt occasione privilegiorum, quæ sibi Romana indulserit Ecclesia. Sanè tuam nolumus latere prudentiam, quod sanctæ memoriæ prædecessores nostri ferè omnibus Religiosis decimas laborum suorum concesserant: sed bonæ memoriæ prædecessor noster (c) Hadrianus solis fratribus Cisterciensis Ordinis, & Templariis, & Hospitalariis decimas laborum suorum indulsit: cæteris autem tantum, ut de novalibus suis, quæ propriis manibus, & sumptibus excolunt, & de nutrimentis animalium suorum, & de (d) hortis suis decimas non persolvant, concessit, quem super his imitati sumus, quia ii, quibus indulta sunt decimæ de (e) novalibus suis, & de nutrimentis animalium suorum, & de hortis suis, hac occasione decimas de aliis rebus Ecclesiæ suæ non debent, nec possunt subtrahere, vel sibi aliquid ulterius vindicare.

NOTÆ.

1. (a) Tarracon.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 10. post Concilium autem Lateran. pag. 13. cap. 5. habetur Trecenti; sed retinenda est communis litera, videlicet Tarracon, nam in ea Metropoli erant temporibus Alex. III. Templarii Hospitalarii, Monachi

Benedicti, & Cistercienses: de Tarracon. nonnulla notavi in cap. i. de bis, quæ vi.

(h) Albi Monachi & nigri.] Nigrorum monachorum mentio fit à Flavio Dextro in chron. anno 419. ibi: Canali in Lusitania monachi nigri ab anno 394. In cujus commentariis Vivar. exultimat eos fuisse discipulos S. Marini, qui ut Sulpitius Severus auctor est, plura construxit monaste-

nafteria non solum in Mediolan. Tarracon. verum & in aliis Provinciis, & eos nigro habitu usos fuisse tradit P. Cluniac. lib. 4. epist. 17. Sed verè monachi nigri jam à septimo Ecclesie seculo dicti fuerunt monachi Benedictini, quia atris utebantur vestibus, & ita pro synonymis habebantur nigri monachi, & Benedictini, ut late probant Yepes tom. 1. chron. D. Benedicti, anno 513. cap. 5. Benedictus Haaphthenus lib. 5. disquisit. monast. tract. 3. disp. 3. Cæpit autem hujusmodi nomenclaturæ ratio pro distinctione ipsorum, & Canonicorum Regularium Ordinis D. Augustini, qui albis utebantur vestibus, ut refert Joannes de Vitriaco cap. 13. hist. Occid. ibi: *Cum igitur à prisca temporibus in partibus Occidentis due tantum fuissent Regularium diversitates; monachi scilicet nigri sancti Benedicti regulam professores, & canonici albi secundum regulam B. Augustini viventes; postquam peccatis exigentibus, primo modica negligentibus, paululum cadere cœperunt, tandem ad tantam dissolutionem plures Regularium conventus devenerunt, quod viri timorati, & prudentes, sub alio habitu, & aliis institutis Domino militaturi ab ipsis recesserunt. Sed postquam Cisterciensibus habitum album induerunt anno Christi 1103. ut refert Manrique tom. 1. eodem anno, cap. 1. quoties in jure legimus monachos nigros, & albos, intelligi-*

mus monachos Benedictinos, & Cistercienses: notavit Bolquetus ad Innocentium III. lib. 1. registr. 13. epist. 122. & nos in cap. 10. de tempor. ordin.

(c) Hadrianus.] Cap. 3. & 4. hoc tit.

(d) Hortis.] Unde Pontifex in cap. nimis grave, de excessibus Prelat. damnat inter alios excessus Episcoporum, illum videlicet, quia à religiosis petebant decimas ex hortis propriis. Et licet horum varia sint acceptionis, quas tradunt Pater Serlogus tom. 3. in Cantica, cap. 5. vers. 1. vestig. 31. num. 1. Lorinus & Pineda in cap. 2. Eccles. vers. 5. ad ea verba: *Feci hortos & pomaria*; in presenti tamen accipitur pro loco septo, & munito. Et licet plerumque ad olera producenda colatur, juxta definitionem traditam à Georgio Beyerlinch. in Theatr. vitæ hum. tom. 4. verbo Hortus, ubi ait: *Hortus est locus munitus, & plerumque septus ad olera producenda, fructusque arborum volu- ptatis gratiâ comparatos*, Tamen ex quibuscunque fructibus in horto perceptis, veluti ex frumento, hordeo, vel aliis seminibus, decimæ non debentur, cum absolute religiosi indultum sit, ut ex hortis decimas non præsent. Quare nec genus fructuum, nec quantitas, seu modus terræ attendi debet.

(e) De novaliibus.] Hæc verba, & textum expolui in cap. 4. hoc tit.

CAPUT XI.

(a) Idem.

Licet de benignitate Sedis Apostolicæ sit vobis indultum, ut de laboribus vestris, quos propriis manibus, vel sumptibus colitis, nemini decimas solvere teneamini: propter hoc tamen non est vobis licitum cuilibet de terris vestris decimas subtrahere, quas traditis aliis (b) excolendas. Relatum est siquidem auribus nostris, quod cum terras quasdam, quas in decimatione dilecti filii nostri Theaurarii Senonen. habetis, detis rusticis vestris excolendas, exinde decimas sicut debetis, non solvitis, nec faciatis à rusticis ipsis exsolvi. Quoniam igitur quanto arctius vos, & Ordinem vestrum diligimus, tantum minus vos, & Ordinem vestrum volumus efficere quæ sunt honestati contraria, vel obvia rationi, aut ex quibus privilegiorum nostrorum tenorem transgredi videamini, cum privilegium videatur amittere, qui permittit sibi abutitur potestate: f. v. m. quat. de terris illis, quas in decimatione prædicti Theaurarii propriis manibus non excolitis, sed rusticis traditis excolendas, decimas vobis usurpare nullatenus præsumatis, sed eas in propriis eidem Theaurario faciatis cum integritate persolvi: scituri pro certo, quod si præceptum nostrum contempseritis, nos ven. f. nostro Archiepiscopo Senon. dedimus in madatis, ut rusticos, quibus in decimatione præfati Theaurarii terras dederitis excolendas, ad solvendum decimas eidem Theaurario ap. cess. districtè compellat.

NOTÆ.

(a) Idem.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 11. ex qua literam textus restituo: post Concilium autem Lateran. pag. 13. cap. 6. legitur, *Fratribus Rhemensis Ecclesie*: sed

cum varia sint monasteria, tam Cisterciensis Ordinis, quam Benedictini, & aliorum in diocesi Rhemenfi, non facile deprehendi potest, quibus fratribus rescribat Alexander hic.

(b) Excolendas.] Juxta tradita supra in capite. 4.